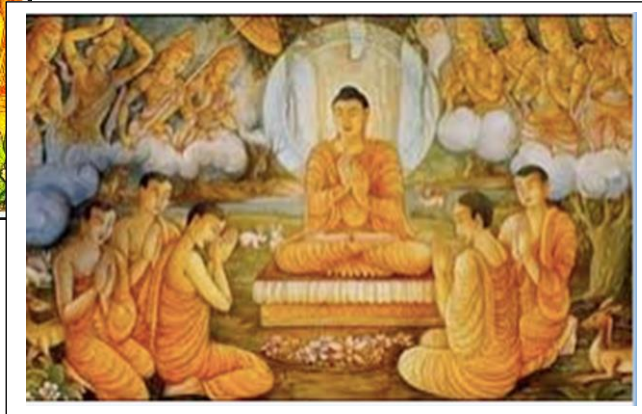
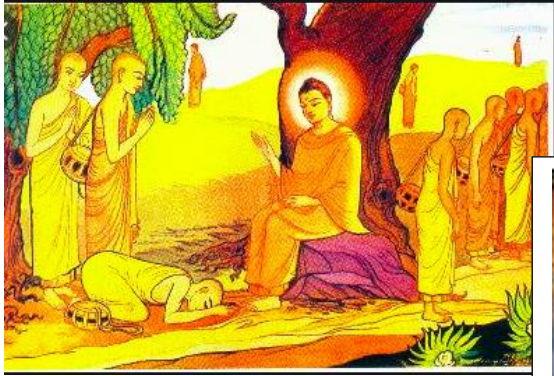

සබ්බාසව සූත්‍රය

-මජ්ඣිම නිකාය-

- සූත්‍ර දේශනාව සැකෙවින්,
- විශේෂ පද අර්ථ,
- සාරාංශ විස්තරය.

❖ පැසෙන පැසවන පල්ලරන අර්ථයෙන් කෙලෙස් ද ආසාව නමින් හඳුන්වයි.

ආසාව සියල්ල නැතිකරන

පිළිවෙත

නාවිමන ජ්‍යෙෂ්ඨ ආචාර්ය ආචාර්යවරයා

මාකුර, අම්පේප්පස්ස. ☎ 035-3350651 | 4237054-071

✉ navimanasl@gmail.com

★ <https://navimanafm.wixsite.com/navimana>

ධර්ම දානය පිණිසයි.

2. සබ්බාසවසුත්තං

එවං මෙ සුතං - එකං සමයං හගවා සාවත්ථියං චිතරති ජෙනවනෙ අනාට්ඨිකස්ස ආරාමෙ. තනු බො හගවා නික්ඛු ආමන්තෙයි - “නික්ඛවො”ති. “නදන්තෙ”ති තෙ නික්ඛු හගවතො පච්චස්සොසු. හගවා එතදවොච - “සබ්බාසවසංවරපරියායං වො. නික්ඛවෙ, දෙසෙස්සාමී. තං සුභාට්, සාධුකං මනසි කරොට්, භාසිස්සාමී”ති. “එවං, නන්තෙ”ති බො තෙ නික්ඛු හගවතො පච්චස්සොසු. හගවා එතදවොච - “ජානතො අනං, නික්ඛවෙ, පස්සතො ආසවානං ඛයං වදමී. නො අජානතො නො අපස්සතො, කිඤ්ච, නික්ඛවෙ, ජානතො කිඤ්ච පස්සතො ආසවානං ඛයං වදමී? යොනිසො ච මනසිකාරං අයොනිසො ච මනසිකාරං. අයොනිසො, නික්ඛවෙ, මනසිකරොතො අනුප්පන්නා වෙච ආසවා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච ආසවා පච්චින්නති; යොනිසො ච බො, නික්ඛවෙ, මනසිකරොතො අනුප්පන්නා වෙච ආසවා න උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච ආසවා පතිස්සන්ති.

“අත්ථී, නික්ඛවෙ, ආසවා දස්සනා පනාතබ්බා, අත්ථී ආසවා සංවරා පනාතබ්බා, අත්ථී ආසවා පටිසෙවනා පනාතබ්බා, අත්ථී ආසවා අධිවාසනා පනාතබ්බා, අත්ථී ආසවා පටිච්ඡන්තා පනාතබ්බා, අත්ථී ආසවා චිතොදනා පනාතබ්බා, අත්ථී ආසවා භාවනා පනාතබ්බා.

ආසුචයන් ඇතිවීමේ හේතුව සහ ඇති නොවීමේ හේතුව, ආසුචයන් ප්‍රභානස කරන පිළිවෙත, පියවර හතකින් මෙහිදී තථාගතයන් වහන්සේ දේශනා කළ සේක. “මහණෙනි මම මෙය දැනගෙනමයි දේශනා කරන්නෙ, නොදැන දේශනා කරනවා නොවෙයි. ඒ කීමක් දැනගෙනද? යෝනිසො මනසිකාරය සහ අයෝනිසෝ මනසිකාරයයි. අයෝනිසෝ මනසිකාරය නිසා නොවැඩුනු ආසුච වැඩිමත් වැඩුනු ආසුච වැඩිදියුණු වීමත් සිදුවෙනවා. ආසුචයෝ ප්‍රභානස කිරීමේ පිළිවෙතට අනුව ඒවා වර්ග හතක් තිබෙනවා. ඒ මෙසේයි. දර්ශනයෙන් ප්‍රභානස කළයුතු.....”

ස්ථානය	සැවැත්නුවර දෙවරම් වෙහෙරදී
දේශනාව	සබ්බ ආසව පරියාය. (සියලු ආසුච සංවර කරන පිළිවෙත)
1. දස්සනා පනාතබ්බාසවා සෝවාන් මාර්ගයෙන් ප්‍රභානසකළයුතු ධර්ම.	දර්ශනයෙන් ප්‍රභානස කළයුතු ආසුච කීමක්ද? ආර්ය වූ සම්බුදු දහම හෝ සත්පුරුෂයන් නුදුටු, සම්බුදු දහමෙහි අදක්ෂ, අසංවර, තැනැත්තා. සිහිකළ යුතුදේ නොදනි. සිහි නොකළයුතු දේද නොදනි මෙතෙහි නොකළයුතු දෑ සිහිකරයි. මෙතෙහි කළයුතු දෑ මෙතෙහි නොකරයි. මෙතෙහි නොකළයුතු කීමක්ද? යමක් මෙතෙහි කරනවිට නූපන් ආසුච උපද්ද. උපන් ආසුච වැඩෙත්ද එවැනි දෑ මෙතෙහි නොකරන්න. මෙතෙහි නොකළ යුතු දෑ කීමක්ද? මම අතීතයේ සිටියාද? අතීතකාලයේ මම නොසිටියාද? අතීතයේ මම කවුද? කවුරු ව ඉඳ කවුරු බවට පත්විද? එලෙසම අනාගතය ගැන සහ වත්මන ගැන..... එලෙස (අයෝනිසෝ) මෙතෙහි කිරීම නිසා සය ආකාර දෘෂ්ටිවලින් යමක් “කතමෙ ව, නික්ඛවෙ, ආසවා දස්සනා පනාතබ්බා? ඉධ, නික්ඛවෙ, අස්සුතවා පුට්ඨප්පතො - අරියානං අදස්සාමී අරියධම්මස්ස අකොච්ඤෙ අරියධම්මෙ අච්ඡිනො, සප්පුරිසානං අදස්සාමී සප්පුරිසධම්මස්ස අකොච්ඤෙ සප්පුරිසධම්මෙ අච්ඡිනො - මනසිකරණීයෙ ධම්මෙ නප්පජානාති, අමනසිකරණීයෙ ධම්මෙ නප්පජානාති. සො මනසිකරණීයෙ ධම්මෙ අප්පජානන්තො අමනසිකරණීයෙ ධම්මෙ අප්පජානන්තො, යෙ ධම්මා න මනසිකරණීයා, තෙ ධම්මෙ මනසි කරොති, යෙ ධම්මා මනසිකරණීයා තෙ ධම්මෙ න මනසි කරොති. “සො එවං අයොනිසො මනසි කරොති - ‘අනොසිං නු බො අනං අතීතමද්ධානං? න නු බො අනොසිං අතීතමද්ධානං? කිං නු බො අනොසිං අතීතමද්ධානං? කපං නු බො අනොසිං අතීතමද්ධානං? කිං නුත්වා කිං අනොසිං නු බො අනං අතීතමද්ධානං? නවිස්සාමී නු බො අනං අනාගතමද්ධානං?.....පෙ.....අනං අනාගතමද්ධාන’න්ති? චිතරති වා පච්චුප්පන්තමද්ධානං අප්ඤ්ඤානං කපංකථී හොති - ‘අනං නු බොස්මි? නො නු බොස්මි? කිං නු බොස්මි? කපං නු බොස්මි? අයං නු බො සත්තො කුතො ආගතො? සො කුහිං ගාමී නවිස්සති’ති? “නස්ස එවං අයොනිසො මනසිකරොතො ජන්තං දිට්ඨිනං අඤ්ඤාතරා දිට්ඨී උප්පජ්ජති. ‘අත්ථී මෙ අත්තා’ති වා අස්ස සච්චතො ටෙනතො දිට්ඨී උප්පජ්ජති; ‘නත්ථී මෙ අත්තා’ති වා අස්ස සච්චතො ටෙනතො දිට්ඨී උප්පජ්ජති; ‘අත්තනාව අත්තානං සඤ්ජානාමී’ති වා අස්ස සච්චතො ටෙනතො දිට්ඨී උප්පජ්ජති; ‘අත්තනාව අත්තානං සඤ්ජානාමී’ති

	උපදී. ‘මම සිටියා,, සාස්වත දෘෂ්ඨි මම සිටියේ නෑ කිව්වොත් උච්ඡේද දෘෂ්ඨිය. තමාවම ආත්මයයැයි සිතුවොත් ඉහත දෘෂ්ඨි දෙකටම යනව. යමෙක් මෙවන් අදහසින් තමාගැන වැරදි අවබෝධයකින් සිටින්නම් ඔහු දෘෂ්ඨිගතිකයෙක් ලෙසයි හඳුන්වන්නේ එවන් පෘථිවීජනයෝ ජාති ආදී දුකෙන්ද නොමිඳෙන්නාහ. නමුත් මෙනෙහි කලයුතු නොකලයුතු දේ දන්නා ආර්ය ධර්මයෙහි දක්ෂයා, යෝනියෝ මනසිකාරයට අනුව සිතයි. ඒ මෙනෙහි කලයුතු ධර්ම කවරහුද?	වා අස්ස සච්චනො චෙනනො දිට්ඨි උප්පජ්ජති;
	මෙනෙහි නොකලයුතු ධර්ම- යමක් මෙනෙහි කරනවිට. නූපන් කාමාසව උපද්ද. උපන් කාමාසව වැඩෙයිද, එසේම, හවාසව, අවිජ්ජාසව උපද්ද වැඩෙයිද, එවන් ධර්ම සිහිනොකල යුතුය. යමක් මෙනෙහි කරනවිට ඉහත ධර්මතා නූඋපදී හෝ නොවැඩෙයිනම් උපන් කෙලෙස් ප්‍රභානස වෙයිනම් එවන් මෙනෙහි කලයුතුය. යමෙක් මේ දුඛය. මේ දුඛ ඇතිවිට හේතුවය. මේ නිරෝධය ය. මේ දුක නිවන මගයැ යි. නුවනින් දැන මෙනෙහි කරයිනම්, සක්කාය දිට්ඨි විචිකිච්චා, සීලබ්බත පරාමාස යන සංයෝජන 3 ප්‍රභානස වෙයි. මේ දර්ශනයෙන් ප්‍රභානස කලයුතු ආසුචයෝය.	“කතමෙ ව, හික්ඛවෙ, ධම්මා න මනසිකරණීයා යෙ ධම්මෙ න මනසි කරොති? යස්ස, හික්ඛවෙ, ධම්මෙ මනසිකරොතො අනුප්පන්නො වා කාමාසවො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා කාමාසවො පව්ඨිති; අනුප්පන්නො වා නවාසවො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා නවාසවො පව්ඨිති; අනුප්පන්නො වා අවිජ්ජාසවො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා අවිජ්ජාසවො පව්ඨිති – ඉමෙ ධම්මා න මනසිකරණීයා, යෙ ධම්මෙ න මනසි කරොති. “සො ‘ඉදං දුක්ඛ’න්ති යොනිසො මනසි කරොති, ‘අයං දුක්ඛසමුදයො’ති යොනිසො මනසි කරොති, ‘අයං දුක්ඛනිරෝධො’ති යොනිසො මනසි කරොති, ‘අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදා’ති යොනිසො මනසි කරොති. තස්ස එවං යොනිසො මනසිකරොතො තිණි සංයෝජනානි පතියන්ති – සක්කායදිට්ඨි, විචිකිච්ජා, සීලබ්බතපරාමාසො, ඉමෙ වුවිචන්ති, හික්ඛවෙ, ආසවා දස්සනා පනාතබ්බා.
2. සංවරා පනාතබ්බාසවා	සංවරයෙන් ප්‍රභානස කලයුතු ආසුචයෝ කවරහුද? සිහිනුවණින් යුතුව වක්ඛන්ද්‍රිය සංවර කරගනී නම් එහි අසංවරකම නිසා ඇතිවන ආසුච ඉපදීම නවතී. එසේම සෝත, ඝාන. ජිව්හා, කාය, මනින්ද්‍රිය.	“කතමෙ ව, හික්ඛවෙ, ආසවා සංවරා පනාතබ්බා? ඉධ, හික්ඛවෙ, හික්ඛු පටිසඨ්ඨා යොනිසො වක්ඛන්ද්‍රියසංවරසංවුතො විහරති. යඤ්චිස්ස, හික්ඛවෙ, වක්ඛන්ද්‍රියසංවරං අසංවුතස්ස විහරතො උප්පජ්ජෙය්‍යුං ආසවා විසාතපරිලානා, වක්ඛන්ද්‍රියසංවරං සංවුතස්ස විහරතො එවංස නෙ ආසවා විසාතපරිලානා න නොන්ති. පටිසඨ්ඨා යොනිසො යොනින්ද්‍රියසංවරසංවුතො විහරති...පෙ.... සානින්ද්‍රියසංවරසංවුතො විහරති...පෙ....

3.පටිසෙවනා පභාතබ්බාසවා	ප්‍රත්‍යාවේක්ෂාවෙන් යුතුව ආසුව නූපදිනා පරිදි සිව්පසය පරිභෝග කළයුතුය. සීතාදියෙන් මිදීමය විවර සහ කුටිසෙනසුන්ද. ගිලන් බවින් මිදීමට මේ නිසා ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා නොකිරීමෙන් උපදින ආසුව ඉපදීම සිදුනොවේ.	“කතමෙ ව, හික්ඛවෙ, ආසවා පටිසෙවනා පභාතබ්බා? ඉධ, හික්ඛවෙ, හික්ඛු පටිසඤ්ඤා යොනිසො චිවරං පටිසෙවති - ‘යාවදෙව සීතස්ස පටිසානාය, උණ්හස්ස පටිසානාය, ඩංසමකසවානාතපසරීංසප- සමිච්ඡානං පටිසානාය, යාවදෙව නිරිකොපිනප්පට්ඨිජාදනත්ථං’. “පටිසඤ්ඤා යොනිසො පිණ්ඩපාතං පටිසෙවති - ‘නෙව දවාය.....
4. අධිවාසනා පභාතබ්බාසවා	අධිවාසනා පභාතබ්බා යනු කීමෙක්ද? නුවණින් සලකා, සිත, උෂ්ණ, සාපිපාසා, මැසීමදුරු ආදී ඉතාකටුක වේදනා උවදුරු ඉවසා සිටීමයි. මේ නිසා අනුවණකමින් නොසැලකීමෙන් නො අධිෂ්ඨානයෙන් (විරියයෙන්) කටයුතු කිරීම නිසා උපදින ආසුව ඉපදීම සිදුනොවේ.	“කතමෙ ව, හික්ඛවෙ, ආසවා අධිවාසනා පභාතබ්බා? ඉධ, හික්ඛවෙ, හික්ඛු පටිසඤ්ඤා යොනිසො ඛමො නොති සීතස්ස උණ්හස්ස, ජ්ඣවිජාය පිපාසාය, ඩංසමකසවානාතපසරීංසපසමිච්ඡානං, දුරුත්තානං දුරාගතානං වචනපටානං, උප්පන්නානං සාරිරිකානං වේදනානං දුක්ඛානං තිබ්බානං ධරානං කටුකානං අසානානං අමනාපානං පාණ්ණරානං අධිවාසකජාතිකො නොති.
5. පරිවජ්ජනා පභාතබ්බාසවා	දුරස් කිරීමෙන් ප්‍රභාතය වන ආසුව? නුවණින් සලකා, වණ්ඩ, නපුරු වනසතුන්ගෙන් ඇත්වෙයි. කටු, වලවල්, ප්‍රපාත වැනි නොගැලපෙන ස්ථානද, පාප මිතුරන්ගෙන්ද දුරස් වෙයි. මේ නිසා අනුවණ කමින් නොසැලකීමෙන් ඇසුරුකිරීම නිසා උපදින ආසුව ඉපදීම සිදුනොවේ.	“කතමෙ ව, හික්ඛවෙ, ආසවා පරිවජ්ජනා පභාතබ්බා? ඉධ, හික්ඛවෙ, හික්ඛු පටිසඤ්ඤා යොනිසො වණ්ඩං හත්ථීං පරිවජ්ජෙති, වණ්ඩං අස්සං පරිවජ්ජෙති, වණ්ඩං ගොණං පරිවජ්ජෙති, වණ්ඩං කුක්කුරං පරිවජ්ජෙති, අහිං ඛාණ්ඩං කණ්ටකට්ඨානං සොබ්බං පපාතං චන්දනිකං ඔළිගල්ලං, යථාරූපෙ අනාසනෙ නිසින්නං යථාරූපෙ අගොචරෙ චරන්නං යථාරූපෙ පාපකෙ මිත්තෙ හපන්නං විඤ්ඤු සමුත්ථවාරී පාපකෙසු ධානෙසු ඔකප්පෙය්‍යං, සො තඤ්ච අනාසනං තඤ්ච අගොචරං තෙ ව පාපකෙ මිත්තෙ පටිසඤ්ඤා යොනිසො පරිවජ්ජෙති.
6. විනොදනා පභාතබ්බාසවා	නැතිකර දැමීමෙන් ප්‍රභාතය කළයුතු ආසුව? කාම ආදී විතර්කයෝ නුවණින් සලකා විනෝදනය කළයුතුය. මේ නිසා අනුවණකමින් නොසැලකීමෙන් ඉවසීම (පිළිගැනීම) නිසා උපදින ආසුව ඉපදීම සිදුනොවේ.	“කතමෙ ව, හික්ඛවෙ, ආසවා විනොදනා පභාතබ්බා? ඉධ, හික්ඛවෙ, හික්ඛු පටිසඤ්ඤා යොනිසො උප්පන්නං කාමචිතක්කං නාධිවාසෙති පජනති විනොදෙති ඛ්‍යන්තිකරොති අනභාවං ගමෙති, උප්පන්නං ඛ්‍යාපාදචිතක්කං...පෙ....
7. භාවනා පභාතබ්බාසවා උපරි මාර්ග 3න් ප්‍රභාතය කළයුතු.	වැඩීමෙන් (භාවනාවේ) ප්‍රභාතය කළයුතු ආසුව? නුවණින් සලකා විවේක, විරාග, නිරෝධ සහ ඵලභිසිටි සිතියෙන් යුතු ධර්මවිචය ආදී බොජ්ඣංග වඩයි.	“කතමෙ ව, හික්ඛවෙ, ආසවා භාවනා පභාතබ්බා? ඉධ, හික්ඛවෙ, හික්ඛු පටිසඤ්ඤා යොනිසො සතිසමිබ්බොජ්ඣංගිනං නාවෙති විවේකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරෝධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං; පටිසඤ්ඤා යොනිසො ධර්මවිචයසමිබ්බොජ්ඣංගිනං නාවෙති...පෙ
මෙසේ ඒ ඒ ආසුව ඒ ඒ ඉහත කියන ලද ක්‍රමයට ප්‍රභාතය කිරීම සබ්බාසව සංවර පරියාය. නම් වේ.		

අර්ථකථා විස්තරය සැකෙවිත්-

සාවත්ථි	සියල්ල ඇත යනුයි. මෙහි සියලු සැපසම්පත් ඇත යන අර්ථවේ. ඉසිවරුන් පහලවන්නේ මෙහිය. (“යංකිඤ්චි මනුස්සානං උපතොගපරිතොගං සබ්බමෙත්ථ අත්ථිති සාවත්ථි.”)
සබ්බාසව සංවර පරියාය-	සියලු ආසුට සංවර කරන (නැතිකර දමන) පිළිවෙත. (සබ්බෙසං ආසවානං සංවරකාරණං සංවරභූතං කාරණං.)
ආසවා(ආසුට)	පැයෙනවා. පත්වෙනවා යන අර්ථයි. (ආසවන්තිති ආසවා, වක්ඛුනොපි...පෙ.... මනනොපි සන්දන්ති පවත්නන්ති චූන්තං හොති.) (ආයනං වා සංසාරදුක්ඛං සවන්ති පසවන්තිති ආසවා)
සංවර	වසා තබනවා යනුයි. සංවර 5ක් ගැන ධර්මයේ සඳහන්ය. සීල සංවරය, සති, ඛන්ති, ඤාණ හා චිරිය සංවරය. මෙහි “වසා තබන්න” යනු සති ආදී ක්‍රම උපයෝගී කරගෙන කෙලෙස් මතුනොවන සේ කටයුතුකල යුතුය යනුයි.
ජානනොති/පස්සනොති	දැනගැනීම සහ දැකීමයි. එනම් නුවණින් දැකීම හෙවත් යෝනිසෝ මනසිකාරයයි.
යොනිසො මනසිකාරො	අරමුණු ත්‍රිලක්ෂණයට අනුව දැකීමයි. (“යොනිසො මනසිකාරසම්පන්නස්සෙතං, නික්ඛවෙ, නික්ඛුනො පාටිකඛිබං, අරියං අට්ඨබ්බිතිකං මග්ගං භාවෙස්සති, අරියං අට්ඨබ්බිතිකං මග්ගං ඛනුලිකරිස්සති” ති වචනනො සම්මාදිට්ඨිපමුඛං අට්ඨබ්බිතිකං මග්ගං පරිපුරෙති. යා ච සම්මාදිට්ඨී, සා චිජ්ජාති තස්ස චිජ්ජප්පාදා අචිජ්ජාතිරොධො, “අචිජ්ජාතිරොධා සබ්බාරතිරොධො...පෙ.... එවං චතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස නිරොධො හොති” ති. එවං යොනිසො මනසිකාරමූලකං චිවට්ටං වෙදිතඛිබං.)
අයොනිසො මනසිකාරො	අයොනිසො මනසිකාරො හි වඩ්ඪමානො උච්චෙ ධර්මෙ පරිපුරෙති අචිජ්ජඤ්ච හවතණ්හඤ්ච. අචිජ්ජාය ච සති “අචිජ්ජාපච්චයා සබ්බාරා...පෙ.... දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො හොති. අයෝනිසෝ මනසිකාරය වැඩෙනවිට ධර්මතා 2ක් වැඩෙති. එනම් අචිජ්ජාවත්. හවතණ්හාවත්ය. අචිජ්ජාව ඇතිවිට සංකාරයදදුක හටගනී.
තස්ස අමනසිකරණීයානං ධර්මානං මනසිකාරාති, ආසවා වඩ්ඪන්ති.	“මෙනෙහි නොකලයුතු දේ මෙනෙහි කිරීමෙන් ආසුට වැඩේ” යනු ආසුට 4 වර්ගයකි. කාමාසව - කාමහවය පිළිබඳ ආසාව හවාසව - රූප හවය පිළිබඳ ආසාව අචිජ්ජාසව - චතුසත නොදැනීම. දිට්ඨාසව - දෘෂ්ඨිගතික බව
පටිසංඛායෝනිසෝ	උපායශිලිව නුවණින් දැක යනුයි .එනම් අසංවරකමේ ආදීහවය දැකීමයි.

- ආසව වර්ග 4කි.

➤ ආසව	කාමාසව	භවාසව	දිට්ඨාසව	අවිජ්ජාසව
	කාමනන්හා	භවනන්හා	චිතචනන්හා	• සියල්ලටම
වෛතසිකවශයෙන්	• ලෝඛ	• ලෝඛ	• දිට්ඨි	• මෝහ

- ආසව වැඩීමට හේතුව - වැරදි මෙනෙහි කිරීම (අයෝනිසෝ මනසිකාරය.)= ත්‍රිලක්ෂණයෙන් නොදැකීම.

- කෙලෙස් ඇතුළුවන ප්‍රධානම ආකාරය

- 1. ද්වාර හෙවත් ඉන්ද්‍රිය තුළින්. ඒවා 6කි. ද්වාර සංවර කරගත යුතුයි. සංවරයෙන් ප්‍රභානිය කළයුතුයි. (සංවරාය පහාතබ්බා)
- 2. නුවණින් නොසිතා පරිභෝගයත් කෙලෙස් උපදින වැඩෙන හේතුවකි. ඒවා ප්‍රත්‍යාවේක්ෂාවෙන් ප්‍රභානිය කළයුතුයි. (පරිච්ඡේදනා පහාතබ්බා)

විවර	පිණ්ඩපාත	සේනාසන	ගිලානප්‍රත්‍ය
ඇඳුම්	ආහාර	නිවාස	ඹෟෂධ

- 3. නොඉවසීමද ආසව ඉපදීමට වැඩීමට හේතුවකි- එය ඉවසීමෙන් ප්‍රභානියකළ යුතුයි. සීත, උෂ්ණ, මැසීමදුරු, වීසකුරු සර්ප ආදිය. (අධිවාසනා පහාතබ්බා.)
- 4. මගනොහැරීමෙන් වැඩෙන ආසවයෝ ද ඇත. එනම්. වන්ඩ නපුරු වනසතුන්, වලවල් ප්‍රපාත, පාප මිතුරන් ආදිය. මගහැරීමෙන් ප්‍රභානිය කළයුතුයි. (පරිච්ඡේදනා පහාතබ්බා) (නොගැලපෙන ආහාර, ඹෟෂධ, ස්ථාන, ගමන් ආදිය ද)
- 5. අත්නොහැරීම නිසා වැඩෙන උපදින ආසව ද ඇත. කාම චිත්තර්ක. ව්‍යාපාද චිත්තර්ක, විහිංසා චිත්තර්ක. අත්හැරීමෙන්ම ප්‍රභානිය කළයුතුයි. (විනෝදනාය පහාතබ්බා)
- 6. අවබෝධයෙන්, දැකීමෙන් තොරව හෙවත් වැරදි මෙනෙහි කිරීම (අයෝනිසෝ මනසිකාරය) නිසා උපදින වැඩෙන ආසවයෝ ද වෙති. ඒවා යෝනිසෝමනසිකාරයෙන් ප්‍රභානිය කළයුතුයි. අතීතය සහ අනාගතය ගැන සැක සහිත බව. අතීතයේ මම සිටියාද, ආදී ලෙස...ඒවා දැකීමෙන් (අවබෝධයෙන්) ප්‍රභානිය කළයුතුයි (දස්සනේන පහාතබ්බා)
- 7. නොවැඩීම නිසා වැඩෙන උපදින ආසවයෝද ඇත. ඒවා වැඩීමෙන් ම ප්‍රභානිය කළයුතුයි.

බොජ්ඣංග ධර්ම. (භාවනාය පහාතබ්බා)

- බොජ්ඣංග යනු-

- * බෝධිස්ස අංගා ති. (අරිහත් ආදී බෝධියට අංගයයි).
 - * ඛුජ්ඣනකස්ස පුත්තලස්ස අංගා ති. (කෙලෙස් තැවු/තවන උතුමන්ගේ අංගයකි.)
 - * බෝධාය සංවත්තනී ති. (මාර්ග ඵල අවබෝධය පිණිස හේතුවන්නේය යි)
 - * ඛුජ්ඣනී ති .(සාස්වත උච්ඡේද ආදී දිට්ඨින් ද කාම සුඛ..., අත්තකිල... ආදී අත්තයන්ටද ප්‍රතිපක්ෂ ධර්මයන් අවබෝධකරන්නේ යැයි)
- යන මේ අර්ථයෙන් බොජ්ඣංග විස්තර වෙති.

-සම්බෝධකාමය. භාවෙහි විවේකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරෝධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං;
- ❖ විවේක නිස්සිතං - විවේකනී විවිත්තං හුදකලාවූ,වෙන්වූ යන අර්ථ යි.
 - තදංග විවේකය - කෙලෙස් තුනීකිරීම (විදුර්ගනාව ආරම්භයේ සිට සංඛාරපෙක්ඛා දක්වා
 - විෂ්කම්භන විවේකය - සමාධියෙන් කෙලෙස් සංසිදුවීම.
 - සමුච්ඡේද විවේකය - මාර්ග ඤානයෙන් කෙලෙස් සම්පූර්ණ ප්‍රභානය
 - පටිප්පස්සද්ධි විවේකය - ඵල සමාපත්තිය
 - නිස්සරණ විවේකය - අත්තරීමෙන් ලබන විවේකය (නිවන)

බෝධකාමය වැඩිම අනුව විවේකය-සම්බෝධකාමය. භාවෙහි විවේකනිස්සිතං	
තදංග විවේකය	විපස්සනා වඩන කාලයේ වැඩෙන බෝධකාමය
විෂ්කම්භන විවේකය	සමාධි වඩන කාලයේ වැඩෙන බෝධකාමය
සමුච්ඡේද විවේකය	මාර්ගඤාන අවස්ථාවේ වැඩෙන බෝධකාමය
පටිප්පස්සද්ධි විවේකය	ඵල සමාපත්තියේදී බෝධකාමය
නිස්සරණ විවේකය	අත්තරීමේ ඵලයලෙස(නිවන) වැඩෙන බෝධකාමය

-සම්බෝධකාමය. භාවෙහි විවේකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං.
විරාග - යනු- සියලු ඇලීමිවලින් තොරවූ යන අර්ථයි.
- නිරෝධ- යනු සියලු බැඳිවලින් නිදහස් වූ යන අර්ථයි.
- වොස්සග්ගපරිණාමිං;
වොස්සග්ග යනු? වොස්සග්ග වර්ග 2කි.
1. පරිච්ඡායා වොස්සග්ග. කෙලෙස් තුනීවීම(විපස්සනාවෙන්)
පක්ඛන්දන වොස්සග්ග. කෙලෙස් සම්පූර්ණයෙන්ම ප්‍රභානය.

මාර්ගක්ෂණයේදී කෙලෙස් සමුච්ඡේද වශයෙන්ද (විවේක නිස්සිත) පරිච්චාග වශයෙන්ද (විරාග නිස්සිත) අනවශේෂ ප්‍රභාන වශයෙන් ද, (පක්ඛන්දන) ප්‍රභානය පරිපූර්ණ වේ. (පරිනාමිං) යන අර්ථයි.

බෝධකාමය වර්ග 7 කි.

1	සති සම්බෝධකාමය	කුසල් සිහිකරවීම (අපිලාපන ලක්ෂණය)
2	ධම්මච්චය සම්බෝධකාමය	විෂය ඕභාෂණය (අරමුණ පැහැදිලිව ප්‍රකට කිරීම)
3	විරිය සම්බෝධකාමය	උපස්ථම්භනය (උනන්දු කරවීමට සහය)
4	පීති සම්බෝධකාමය	තුට්ඨී (සතුට)
5	පස්සද්ධි සම්බෝධකාමය	උපසම (සංසිද්ධි)
6	සමාධි සම්බෝධකාමය	අවික්ඛේප (සිත නොවිසිරුණු බව)
7	උපෙක්ඛා සම්බෝධකාමය	සමවාහිත (මධ්‍යස්ථ බව)